

U 36.003 „Katka“ 1884 - 2014

Najstaršiu prevádzkovanú úzkorozchodnú lokomotívu na území Slovenska vyrobili pred 130 rokmi v strojárni Hagans v nemeckom meste Erfurt. Zadávatelom objednávky na výrobu štyroch zhodných lokomotív bol koncesionár prevádzkujúci Miestnu železnicu v údolí Gelnice. Lokomotíva prišla do Gelnice v decembri roku 1884 a slúžila na ťahanie nákladných vlakov s rudou. Číslo U36.003 dostala lokomotíva v roku 1931. Nahradilo pôvodné označenie číslom 3.

Z trate na pomník

Katka opustila prvýkrát trať v údolí Gelnice roku 1938, kedy bola odoslaná na opravu do dielni ČSD vo Vrútkach, a odtiaľ na trať z Hronskej Dúbravy do Banskej Štiavnice. Tu s malou prestávkou vydržala až do roku 1949. Vtedy bola dokončená Trať mládeže a s jej otvorením ukončili dopravu na úzkorozchodnej železnici. Katka sa vrátila späť do služby na trati Smolnícka Huta – Mníšek nad Hnilcom. Do Banskej Štiavnice sa vrátila ešte raz, a to v roku 1999 počas oslavy 50. výročia od ukončenia stavby Trate mládeže.

Po skončení prevádzky na gelnickej trati v roku 1965 sa dostala do depa v Spišskej Novej Vsi ako vykurovací kotol, čo ju zachránilo pred autogénom. Po skončení tejto služby sa od roku 1974 ocitla na podstavci pri vstupe do spišskonovoveského depa. Na pomníku nehybne stála až do roku 1990.

Detská železnica

Na Slovensku sa začalo v 50. rokoch uvažovať o stavbe pionierskej železnice inšpirovanej sovietskym vzorom. Tam ich prevádzkovali už 14. Hlavnými iniciátormi boli predstavitelia Košickej dráhy ČSD pod vedením Ing. Janíka. Zainteresovaní prijali rozhodnutie o trasovaní parostrojnej železnice s rozchodom 1000 mm z Čermel'a pozdĺž Čermel'ského potoka. Stavba sa začala slávnostným výkopom 17. apríla 1955. Otvorenie prvej etapy po stanicu Vpred a začatie pravidelnej prevádzky bolo 20. septembra 1955, na Deň železničiarov. Celú železnicu až po stanicu Pionier (dnes Alpinka) dokončili a slávnostne otvorili 1. mája 1956. Prvých návštevníkov vozila od roku 1955 do roku 1956 aj Katkina sestra U36.004.

Prečo Katka?

Prvá lokomotíva s menom Katka bola U35.103. Lokomotívu pomenovali po dcére iniciátora stavby pionierskej železnice Ing. Janíka, ktorá práve v tomto období prišla na svet. Parná prevádzka v Čermel'skom údolí trvala do roku 1962. Obrovským úspechom bol rok 1991, keď sa do Čermel'ského údolia podarilo vrátiť parnú lokomotívu. Zaslúžili sa o to najmä Ing. Rudolf Schuster a Ing. Igor Reiprich, ktorí v rušňovom depe v Spišskej Novej Vsi na pomníku znovuobjavili U36.003. Postupne sa v strojárňach v Českých Veleniciach začala z torza tvoriť funkčná parná lokomotíva, ktorá sa na Mládežnícku trať do Košíc dostala 5. júla 1991.

Pamiatka, ktorá slúži

Lokomotíva U36.003 „Katka“ je od roku 1994 národnou kultúrnou pamiatkou. V súčasnosti je najstaršou prevádzkyschopnou úzkorozchodnou lokomotívou na území bývalého Československa. Na Košickej detskej historickej železnici jazdí dodnes. Parná lokomotíva U36.003 Katka patrí medzi najvyhľadávanejšie atrakcie Košíc a kraja.